

WADA - GAIIN వార్షిక సదస్సు 2026: ముఖ్యాంశాలు

సందర్భం: న్యూఢిల్లీలో జరిగిన వరల్డ్ యాంటీ డోపింగ్ ఏజెన్సీ (WADA) యొక్క 'గ్లోబల్ యాంటీ డోపింగ్ ఇంటెలిజెన్స్ & ఇన్వెస్టిగేషన్ నెట్వర్క్' (GAIIN) ముగింపు సదస్సు.

1. కీలక చట్టపరమైన సంస్కరణలు

- **నేర నిబంధనల ప్రతిపాదన:** డోపింగ్ కు కారకమయ్యే నిషేధిత పదార్థాల అక్రమ రవాణా (Trafficking) మరియు పంపిణీ చేసే వారిపై **క్రిమినల్ చర్యలు** తీసుకునేలా చట్ట సవరణలు చేయాలని ప్రభుత్వం యోచిస్తోంది.
- **నేషనల్ యాంటీ డోపింగ్ చట్టం, 2022:** ఇది భారతదేశంలో డోపింగ్ నిరోధానికి చట్టబద్ధమైన అధికారాన్ని కల్పిస్తుంది.
- **నేషనల్ యాంటీ డోపింగ్ (సవరణ) చట్టం, 2025:** భారతీయ నిబంధనలను అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా మార్చడానికి దీనిని రూపొందించారు.

2. సాంకేతిక మరియు విద్యాపరమైన కార్యక్రమాలు

- **'Know Your Medicine' App:** అధ్లెట్లు తాము వాడే మందులలో నిషేధిత పదార్థాలు ఉన్నాయో లేదో స్వయంగా తనిఖీ చేసుకోవడానికి NADA ఈ మొబైల్ యాప్ ను అభివృద్ధి చేసింది.
- **నివారణ చర్యలు:** FSSAI (ఆహార భద్రత) మరియు CDSO (డ్రగ్ కంట్రోల్) వంటి సంస్థలతో సమన్వయం చేసుకుంటూ కలుషితమైన సప్లిమెంట్ల నియంత్రణకు చర్యలు చేపడుతున్నారు.
- **Universal Design Framework:** దివ్యాంగ క్రీడాకారుల కోసం ప్రత్యేక విద్యా మాడ్యూళ్లను రూపొందించారు.

3. గణాంకాలు మరియు పురోగతి

- **పరీక్షల విస్తృతి:** 2019లో సుమారు 4,000 డోపింగ్ పరీక్షలు నిర్వహించగా, గడిచిన ఏడాదిలో ఆ సంఖ్య 8,000కు పెరిగింది.
- **నిషేధిత ఫలితాల తగ్గుదల:** అడ్వర్స్ అనలిటికల్ ఫైండింగ్స్ (AAF) 2019లో 5.6% ఉండగా, ప్రస్తుతం అది 2% కంటే తక్కువకు పడిపోయింది.

4. సంస్థాగత సహకారం

- డోపింగ్ అనేది ఇప్పుడు కేవలం ఒక వ్యక్తి చేసే తప్పు కాదు, అది ఒక **సంఘటిత బహుళజాతి నెట్వర్క్ (Organised Multinational Enterprise)** గా మారిందని ప్రభుత్వం గుర్తించింది.
- దీనిని అరికట్టడానికి NADA (National Anti-Doping Agency), **Europol**, మరియు **INTERPOL** ల మధ్య సహకారం అవసరమని సదస్సు నొక్కి చెప్పింది.

5. భవిష్యత్ ప్రణాళికలు

- పెరుగుతున్న డిమాండ్ కు అనుగుణంగా భారతదేశంలో మరిన్ని **WADA-compliant డ్రగ్ టెస్టింగ్ లేబొరేటరీలను** స్థాపించనున్నారు.
- క్రీడల్లో సమగ్రత (Integrity), నైతికత (Ethics) మరియు క్రీడా స్ఫూర్తిని పెంపొందించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు.

పరీక్షల కోసం గుర్తుంచుకోవాల్సిన పదాలు (KEY TERMS):

- **NADA:** National Anti-Doping Agency (India)
- **WADA:** World Anti-Doping Agency
- **GAIN:** Global Anti-Doping Intelligence & Investigations Network
- **AAF:** Adverse Analytical Findings (డోపింగ్ పరీక్షలో పాజిటివ్ రావడం)

PAIMANA మరియు మౌలిక సదుపాయాల పర్యవేక్షణ డాష్ బోర్డ్

సందర్భం: భారత గణాంక మరియు కార్యక్రమ అమలు మంత్రిత్వ శాఖ (MoSPI), మౌలిక సదుపాయాల రంగం పనితీరును పర్యవేక్షించడానికి ఒక సమగ్ర డాష్ బోర్డ్ ను ప్రారంభించింది.

1. PAIMANA అంటే ఏమిటి?

- **పూర్తి పేరు:** Project Assessment, Infrastructure Monitoring & Analytics for Nation-building.
- **ప్రారంభం:** దీనిని సెప్టెంబర్ 25, 2025 న ప్రారంభించారు.
- **లక్ష్యం:** గతంలో ఉన్న **OCMS-2006** (Online Computerized Monitoring System) స్థానంలో కేంద్ర రంగ మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టులను పర్యవేక్షించడం.

2. నూతన పర్యవేక్షణ విధానం (REVAMPED FRAMEWORK)

గతంలో కేవలం ఉత్పత్తి (Output) ఆధారంగా పర్యవేక్షణ జరిగేది. ఇప్పుడు **ఐదు ముఖ్యాంశాల (5 Dimensions)** ఆధారంగా బహుముఖ పర్యవేక్షణ జరుగుతుంది:

1. **అందుబాటు (Access):** మౌలిక సదుపాయాలు ఎంత విస్తృతంగా అందుబాటులో ఉన్నాయి?
2. **నాణ్యత (Quality):** సేవలు ఎంత నమ్మదగినవిగా ఉన్నాయి?
3. **ఆర్థిక వ్యయం & ఆదాయం (Fiscal Cost & Revenue):** వనరుల కేటాయింపు మరియు వినియోగం.
4. **వినియోగం (Utilization):** మౌలిక సదుపాయాల సమర్థవంతమైన వినియోగం.
5. **స్టోమత (Affordability):** ప్రజలకు ఆర్థికంగా అందుబాటులో ఉందా?

పోటీ పరీక్షల కోసం క్విక్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **మంత్రిత్వ శాఖ:** MoSPI (Ministry of Statistics & Programme Implementation).
- **పోర్టల్ పేరు:** PAIMANA (<https://paimana-perf.mospi.gov.in>).
- **మార్పు:** OCMS-2006 నుండి PAIMANA కు పరివర్తన.
- **సెలి-డెన్సిటీ:** 91.7 (డిజిటల్ ఇండియా విస్తరణకు సూచిక).
- **విద్యుత్ లోటు:** 0.03% (దాదాపు 100% విద్యుత్ సరఫరా సామర్థ్యం).

భీమవరం బ్రాకిష్ వాటర్ అక్వాకల్చర్ క్లస్టర్ - సమీక్ష (2026)

సందర్భం: PMMSY కింద నోటిఫై చేయబడిన 'బ్రాకిష్ వాటర్ అక్వాకల్చర్ క్లస్టర్' (ఉప్పనీటి చేపల పెంపకం)

1. భీమవరం క్లస్టర్: కీలక విశేషాలు

- **నోటిఫికేషన్:** దీనిని 11 మార్చి 2025న ప్రధాని మత్స్య సంపద యోజన (PMMSY) కింద నోటిఫై చేశారు.
- **విస్తీర్ణం:** సుమారు 53,861 హెక్టార్లు, 42,000 కు పైగా చెరువులతో ఇది భారతదేశంలోనే అతిపెద్ద అక్వాకల్చర్ క్లస్టర్లలో ఒకటి.
- **ఉత్పత్తి:** హెక్టారుకు సగటున 8 టన్నుల ఉత్పాదకతతో జాతీయ సగటు కంటే ఎక్కువగా ఉంది.
- **ప్రధాన రకాలు:** ఎగుమతి ఆధారిత రొయ్యల రకాలు - *Penaeus vannamei* మరియు *Penaeus monodon*.

2. ఆంధ్రప్రదేశ్ మత్స్య రంగం - గణాంకాలు

- **జాతీయ స్థానం:** చేపల ఉత్పత్తిలో ఆంధ్రప్రదేశ్ దేశంలోనే మొదటి స్థానంలో ఉంది.
- **వాటా:** భారతదేశ మొత్తం చేపల ఉత్పత్తిలో ఆంధ్రప్రదేశ్ వాటా సుమారు 30%.
- **ఎగుమతులు:** దేశం నుంచి జరిగే సముద్ర ఉత్పత్తుల ఎగుమతుల్లో 34% (సుమారు ₹21,000 కోట్లు) వాటా ఆంధ్రప్రదేశ్దే.
- **మొత్తం ఉత్పత్తి:** రాష్ట్రం 64 లక్షల టన్నుల చేపల ఉత్పత్తిని సాధించింది.

3. ప్రధాన పథకాలు & కార్యక్రమాలు

- **PMMSY (Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana):** దీని ద్వారా మౌలిక సదుపాయాలు, సాంకేతికత మరియు మార్కెట్ లింకేజీలను బలోపేతం చేస్తున్నారు.
- **బ్లూ ఎకనమీ (Blue Economy):** సముద్ర వనరులను సుస్థిరంగా వాడుకుంటూ ఆర్థిక అభివృద్ధిని సాధించడం.
- **క్లైమేట్-రెసిలెంట్ విలేజెస్:** తీరప్రాంత మత్స్యకారుల కోసం ₹30 కోట్లతో 15 గ్రామాలను వాతావరణ తట్టుకునేలా అభివృద్ధి చేస్తున్నారు.
- **కృత్రిమ పగడపు దిబ్బలు (Artificial Reefs):** సముద్ర వనరుల సంరక్షణకు ₹50.22 కోట్లతో 162 యూనిట్లను ఆమోదించారు.

4. సవాళ్లు మరియు పరిష్కారాలు

- **సవాళ్లు:** మార్కెట్ లింకేజీల కొరత, రొయ్యల మేత (Feed) ఖర్చు (70% ఉత్పత్తి వ్యయం), వ్యాధి నిరోధక నాణ్యమైన విత్తనాల కొరత.
- **ప్రతిపాదనలు:** * చేపల వినియోగాన్ని పెంచడానికి ప్రభుత్వ సంస్థలు, మిడ్-డే మీల్స్ మరియు రక్షణ విభాగాలతో ఒప్పందాలు.
 - **IoT (Internet of Things)** వంటి ఆధునిక సాంకేతికతను ప్రోత్సహించడం.
 - అక్వాకల్చర్ కు కూడా వ్యవసాయం తరహాలో ఆదాయ పన్ను మినహాయింపులు ఇవ్వాలని రైతుల అభ్యర్థన.
 - రొయ్యల సాగులో ఉపయోగించే ఎరేటర్ల (Aerators) పై **GST తగ్గింపు** కోరడం.

5. జాతీయ స్థాయి ఎగుమతుల లక్ష్యం

- భారతదేశ సముద్ర ఉత్పత్తుల ఎగుమతులు 2024-25లో ₹62,408 కోట్లు ఉండగా, 2025-26 నాటికి **₹68,000 కోట్లకు** చేరుకుంటాయని అంచనా.
- ప్రభుత్వం ఎగుమతి ప్రోత్సాహకాల కోసం సుంకం లేని దిగుమతి పరిమితిని (Seafood processing inputs) 1% నుండి **3% కి** పెంచింది.

పరీక్షల కోసం ముఖ్యమైన పదాలు (KEY TERMS):

- **Brackish Water:** ఉప్పు మరియు మంచి నీరు కలిసిన నీరు (క్రిక్స్, సముద్ర తీర ప్రాంతాలు).
- **Biofloc & RAS:** తక్కువ నీటితో ఎక్కువ సాంద్రత కలిగిన చేపల పెంపకం చేసే ఆధునిక సాంకేతికతలు.
- **Town of Export Excellence:** ఎగుమతుల్లో అత్యుత్తమ ప్రదర్శన కనబరుస్తున్నందుకు భీమవరంకు గల గుర్తింపు.
- **FFPOs:** Fish Farmers Producer Organisations (మత్స్యకారుల ఉత్పత్తిదారుల సంఘాలు).

భారతదేశపు మొట్టమొదటి చిప్ ఫ్యాబ్రికేషన్ ప్లాంట్ - ధోలేరా SEZ

సందర్భం: గుజరాత్‌లోని ధోలేరాలో టాటా సెమీకండక్టర్ మాన్యుఫ్యాక్చరింగ్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ (TSMPL) ఏర్పాటు చేయనున్న దేశపు తొలి 'సెమీకండక్టర్ ఫ్యాబ్రికేషన్ ప్లాంట్'ను ప్రభుత్వం ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలి (SEZ) గా నోటిఫై చేసింది.

1. ప్రధాన ముఖ్యాంశాలు:

- **సంస్థ:** టాటా సెమీకండక్టర్ మాన్యుఫ్యాక్చరింగ్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్.
- **ప్రాంతం:** ధోలేరా, గుజరాత్.
- **విస్తీర్ణం:** 66.166 హెక్టార్లు.
- **పెట్టుబడి:** ₹91,000 కోట్లు.
- **ఉపాధి:** సుమారు 21,000 మందికి ఉపాధి లభిస్తుంది.
- **ప్రత్యేకత:** ఇది AI (Artificial Intelligence) ఆధారిత సెమీకండక్టర్ ఫ్యాబ్రికేషన్ ఫెసిలిటీ.

2. SEZ నిబంధనలలో మార్పులు (జూన్ 2025 సవరణలు):

సెమీకండక్టర్ రంగాన్ని ప్రోత్సహించడానికి ప్రభుత్వం SEZ రూల్స్, 2006లో కీలక మార్పులు చేసింది:

- **కనీస భూమి అవసరం:** సెమీకండక్టర్ యూనిట్ల కోసం కనీస భూమి పరిమితిని 50 హెక్టార్ల నుండి 10 హెక్టార్లకు తగ్గించింది.
- **DTA విక్రయాలు:** వర్తించే సుంకాలను చెల్లించి, దేశీయ మార్కెట్లో (Domestic Tariff Area) విక్రయించడానికి అనుమతి.
- **NFE గణన:** నికర విదేశీ మారకద్రవ్య గణనలో ఉచిత సరఫరాలను (Free-of-cost supplies) కూడా చేర్చడం.

3. ఇతర ముఖ్యమైన సెమీకండక్టర్ ప్రాజెక్టులు (అప్రూవ్డ్ SEZs):

Sl. No	సంస్థ పేరు	ప్రాంతం	ఆపరేషన్ రకం
1	Micron Semiconductor	సనంద్, గుజరాత్	ATMP (Assembly, Testing, Marking and Packaging)
2	CG Semi Pvt. Ltd.	గుజరాత్	OSAT (Outsourced Semiconductor Assembly and Testing)

Sl. No	సంస్థ పేరు	ప్రాంతం	ఆపరేషన్ రకం
3	Kaynes Semicon	-	OSAT యూనిట్
4	Aequis Group	ధార్వాడ్, కర్ణాటక	ఎలక్ట్రానిక్ కాంపోనెంట్స్ తయారీ

4. వ్యూహాత్మక ప్రాధాన్యత:

- **దిగుమతుల తగ్గింపు:** విదేశాల నుండి సెమీకండక్టర్ల దిగుమతులపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గించడం.
- **గ్లోబల్ హబ్:** భారతదేశాన్ని గ్లోబల్ సెమీకండక్టర్ మరియు ఎలక్ట్రానిక్స్ తయారీ కేంద్రంగా మార్చడం.
- **సప్లై చైన్:** దేశీయంగా విలువ ఆధారిత సరఫరా గొలుసును (Domestic Value Chain) బలోపేతం చేయడం.

పోటీ పరీక్షల కోసం క్విక్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **తొలి చిప్ ఫ్యాబ్ ప్లాంట్ ఎక్కడ?** ధోలేరా, గుజరాత్ (టాటా గ్రూప్).
- **మైక్రాన్ ప్లాంట్ ఎక్కడ?** సనంద్, గుజరాత్.
- **OSAT అంటే ఏమిటి?** Outsourced Semiconductor Assembly and Testing.
- **SEZ నోడల్ మంత్రిత్వ శాఖ:** వాణిజ్య మరియు పరిశ్రమల మంత్రిత్వ శాఖ (Ministry of Commerce & Industry).

రాజ్యసభ సంతాప తీర్మానం (OBITUARY REFERENCE) - 2026

సందర్భం: రాజ్యసభ మాజీ సభ్యురాలు శ్రీమతి **మొహసినా కిద్వాయ్** మరియు లెజెండరీ గాయని శ్రీమతి **ఆశా భోంస్లే** మరణం.

1. శ్రీమతి మొహసినా కిద్వాయ్ (SHRIMATI MOHSINA KIDWAI)

- **రాజకీయ ప్రస్థానం:** ఆరు దశాబ్దాలకు పైగా సుదీర్ఘ రాజకీయ జీవితం.
- **ప్రాతినిధ్యం:** రాజ్యసభలో ఛత్తీస్ గఢ్ రాష్ట్రం నుండి రెండు పర్యాయాలు (2004-2010 మరియు 2010-2016) సభ్యురాలిగా పనిచేశారు.
- **ప్రత్యేకత:** ఆమె నాలుగు వేర్వేరు శాసనసభల్లో (ఉత్తరప్రదేశ్ విధాన సభ & విధాన పరిషత్, లోక్ సభ మరియు రాజ్యసభ) పనిచేసిన అరుదైన గౌరవం పొందారు.
- **పదవులు:** ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్ర మంత్రిగా మరియు కేంద్ర మంత్రిగా వివిధ పోర్ట్ ఫోలియోలను నిర్వహించారు.
- **సేవలు:** బలహీన వర్గాల అభ్యున్నతికి మరియు పరిపాలనలో విశేష కృషి చేశారు.

2. శ్రీమతి ఆశా భోంస్లే (SHRIMATI ASHA BHOSLE)

- **రంగం:** నేపథ్య గాయని (Playback Singer) - భారతీయ సంగీత ప్రపంచంలో అత్యంత ప్రతిభావంతురాలు.
- **కెరీర్:** ఎనిమిది దశాబ్దాలకు పైగా వేలాది పాటలను వివిధ భారతీయ భాషలలో ఆలపించారు.
- **పురస్కారాలు (పోటీ పరీక్షలకు అత్యంత ముఖ్యం):**
 - **పద్మ విభూషణ్** (భారత రెండో అత్యున్నత పౌర పురస్కారం).
 - **దాదాసాహెబ్ ఫాల్కే అవార్డు** (భారతీయ సినిమా రంగంలో అత్యున్నత పురస్కారం).
 - **నేషనల్ ఫిల్మ్ అవార్డ్స్** (జాతీయ చలనచిత్ర అవార్డులు).
- **గుర్తింపు:** ఆమెను భారతీయ సంగీత రంగంలో ఒక సాంస్కృతిక చిహ్నంగా (Cultural Icon) పరిగణిస్తారు.

పోటీ పరీక్షల కోసం క్విజ్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **రాజ్యసభ చైర్మన్ ఎవరు?** శ్రీ సి.పి. రాధాకృష్ణన్ (ప్రస్తుత డేటా ప్రకారం).
- **మొహసినా కిద్వాయ్ ఏ రాష్ట్రం నుండి రాజ్యసభకు ప్రాతినిధ్యం వహించారు?** ఛత్తీస్ గఢ్.
- **ఆశా భోంస్లే అందుకున్న అత్యున్నత పురస్కారాలు ఏవి?** పద్మ విభూషణ్ మరియు దాదాసాహెబ్ ఫాల్కే.

PMNRF (PRIME MINISTER'S NATIONAL RELIEF FUND) - పరీక్షల కోణంలో:

పోటీ పరీక్షల అభ్యర్థులు PMNRF గురించి ఈ కింది అంశాలు తెలుసుకోవాలి:

- **స్థాపన:** దీనిని 1948లో అప్పటి ప్రధాని జవహర్ లాల్ నెహ్రూ పాకిస్థాన్ నుండి వచ్చిన శరణార్థుల సహాయార్థం ఏర్పాటు చేశారు.
- **నిధుల మూలం:** ఇది పూర్తిగా ప్రజలు మరియు సంస్థల నుండి వచ్చే స్వచ్ఛంద విరాళాలతో నడుస్తుంది. దీనికి బడ్జెట్ కేటాయింపులు ఉండవు.
- **నిర్వహణ:** ఈ నిధికి ప్రధానమంత్రి చైర్మన్ గా వ్యవహరిస్తారు.
- **ప్రయోజనం:** వరదలు, భూకంపాలు వంటి ప్రకృతి వైపరీత్యాలు మరియు పెద్ద ప్రమాదాల బాధితులకు తక్షణ సహాయం అందించడానికి, అలాగే గుండె ఆపరేషన్లు, క్యాన్సర్ చికిత్స వంటి వైద్య ఖర్చుల కోసం దీనిని ఉపయోగిస్తారు.
- **పన్ను మినహాయింపు:** ఈ నిధికి ఇచ్చే విరాళాలకు ఆదాయపు పన్ను చట్టం, 1961లోని సెక్షన్ 80G కింద 100% మినహాయింపు ఉంటుంది.

భారత్ - ఆస్ట్రేలియా ద్వైపాక్షిక ఒప్పందాలు & ఫలితాలు (ఏప్రిల్ 2026)

సందర్భం: ఆస్ట్రేలియా ఛాన్సలర్ డాక్టర్ క్రిస్టియన్ స్టాకర్ భారత పర్యటన సందర్భంగా ఇరు దేశాల మధ్య కుదిరిన కీలక ఒప్పందాలు (MoUs) మరియు అధికారిక ప్రకటనలు.

1. కీలక ఒప్పందాలు (MOUS / AGREEMENTS):

- **ఫాస్ట్ ట్రాక్ మెకానిజం (Fast Track Mechanism):** ఇరు దేశాల పెట్టుబడిదారులు ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను త్వరితగతిన పరిష్కరించడానికి మరియు 'Ease of Doing Business'ను మెరుగుపరచడానికి ఈ వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేశారు.
- **సైనిక సహకారం (Cooperation in Military Matters):** జనవరి 27, 2026న కుదిరిన 'India-EU Defence Partnership' ఆధారంగా రక్షణ రంగ సాంకేతికత, శిక్షణ మరియు సామర్థ్య పెంపుపై ఒప్పందం.
- **కౌంటర్ టెర్రరిజం (Joint Working Group):** ఉగ్రవాద వ్యతిరేక పోరాటంలో వ్యూహాత్మక సహకారం కోసం ఉమ్మడి వర్కింగ్ గ్రూప్ ను ఏర్పాటు చేయాలని నిర్ణయించారు.

- **ఆహార భద్రత (Food Safety):** భారత ఆహార భద్రతా ప్రమాణాల సంస్థ (FSSAI) మరియు ఆస్ట్రీయాకు చెందిన AGES మధ్య శాస్త్రీయ మార్పిడి మరియు ఉత్తమ పద్ధతుల షేరింగ్ కోసం MoU.
- **ఆడియో విజువల్ కో-ప్రొడక్షన్:** ఇరు దేశాల సినిమా రంగాల మధ్య సహకారం మరియు ఉమ్మడి చలనచిత్ర నిర్మాణానికి ఫ్రేమ్వర్క్.

2. నైపుణ్య అభివృద్ధి మరియు విద్య:

- **వృత్తి విద్యా శిక్షణ (Vocational Training):** భారతీయ వృత్తి విద్యా అర్హతలను ఆస్ట్రీయా ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా గుర్తించడం మరియు శిక్షణలో సహకారం.
- **ఫోకస్ ఇండియా ఇనిషియేటివ్ (Focus India):** ఆస్ట్రీయాలోని మూడు ప్రముఖ సాంకేతిక విశ్వవిద్యాలయాలు (TU Wien, TU Graz, Montanuniversität Leoben) భారతీయ విద్యార్థుల కోసం ఒక ప్రత్యేక పోర్టల్ ను ప్రారంభించాయి.
- **ఎడ్యుకేషన్ డైలాగ్:** ఉన్నత విద్యా సంస్థల మధ్య సహకారం మరియు డిగ్రీల పరస్పర గుర్తింపుపై చర్చలు.

3. ఇతర ప్రధాన ప్రకటనలు:

- **సైబర్ సెక్యూరిటీ డైలాగ్:** సైబర్ భద్రతపై సంస్థాగత చర్చల ప్రారంభం.
- **స్టార్టప్ బ్రిడ్జ్ (India-Austria Startup Bridge):** యూనికార్ను మరియు స్టార్టప్ ఎకోసిస్టమ్స్ మధ్య సహకారం పెంపు.
- **అంతరిక్ష రంగం (Space Industry):** 2026 శరదృతువులో వియన్నాలో ద్వైపాక్షిక అంతరిక్ష పరిశ్రమ సెమినార్ నిర్వహణ.
- **వర్కింగ్ హాలిడే ప్రోగ్రామ్:** యువత కోసం ఈ కార్యక్రమాన్ని అధికారికంగా అమలులోకి తెచ్చారు.
- **రోడ్డు మౌలిక సదుపాయాలు:** ఇంటెలిజెంట్ ట్రాన్స్పోర్ట్ సిస్టమ్స్ (ITS) మరియు ఎలక్ట్రానిక్ టోల్ కలెక్షన్ పై సాంకేతిక సహకారం వునరుద్ధరణ.

పరీక్షల కోసం క్వీక్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **ఆస్ట్రీయా ఛాన్సెల్లర్:** డాక్టర్ క్రిస్టియన్ స్టాకర్.
- **FSSAI ఒప్పందం ఏ దేశంతో?** ఆస్ట్రీయా.
- **ఫాస్ట్ ట్రాక్ మెకానిజం ఉద్దేశ్యం:** పెట్టుబడిదారుల సమస్యల పరిష్కారం.
- **స్పేస్ సెమినార్ 2026 వేదిక:** వియన్నా (ఆస్ట్రీయా రాజధాని).

మహిళా రిజర్వేషన్లు మరియు అమలు ప్రక్రియ (WOMEN'S RESERVATION)

సందర్భం: మహిళా రిజర్వేషన్ల అవశ్యకత మరియు వాటిని సకాలంలో అమలు చేయాల్సిన అవసరం.

1. నేపథ్యం (నారీ శక్తి వందన్ అధినీయం):

- మహిళలకు లోక్ సభ మరియు రాష్ట్ర అసెంబ్లీలలో **మూడింట ఒక వంతు (33%)** సీట్లను కేటాయించడానికి ఉద్దేశించిన చట్టం.
- ఇది కేవలం ఒక రాజకీయ నిర్ణయం మాత్రమే కాకుండా, పార్లమెంటరీ వ్యవస్థలో ఒక చారిత్రాత్మక ఘట్టంగా పరిగణించబడుతుంది.

2. అమలుకు కావాల్సిన కీలక ప్రక్రియలు (PREREQUISITES FOR IMPLEMENTATION):

మహిళా రిజర్వేషన్లు వాస్తవ రూపం దాల్చాలంటే ఈ కింది రెండు ప్రక్రియలు పూర్తి కావడం అనివార్యం:

1. **జనగణన (Census):** రిజర్వేషన్ల అమలుకు తాజా జనాభా లెక్కలు ప్రాతిపదికగా ఉంటాయి. కాబట్టి జనగణనను త్వరితగతిన పూర్తి చేయడం అత్యవసరం.
2. **నియోజకవర్గాల పునర్విభజన (Delimitation):** జనగణన తర్వాత నియోజకవర్గాల సరిహద్దులను నిర్ణయించే ప్రక్రియ చేపట్టాలి. ఈ ప్రక్రియ పూర్తయిన తర్వాత మహిళలకు కేటాయించే సీట్లను ఖరారు చేయడం సాధ్యమవుతుంది.

3. ప్రధాన అంశాలు:

- **సకాలంలో అమలు:** భారతీయ మహిళల రాజకీయ సాధికారత కోసం ఈ ప్రక్రియలో ఒక్క రోజు కూడా వృథా చేయకుండా, సత్వరమే చర్యలు చేపట్టాలని ప్రభుత్వం నొక్కి చెబుతోంది.
- **సంస్థాగత బాధ్యత:** ఇది ఏ ఒక్క పార్టీకి సంబంధించినది మాత్రమే కాకుండా, పార్లమెంట్ అనే వ్యవస్థకు మరియు దేశానికి గర్వకారణమైన అంశం.

పోటీ పరీక్షల క్విక్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **మహిళా రిజర్వేషన్ చట్టం పేరు:** నారీ శక్తి వందన్ అధినీయం (128వ రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లు / 106వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం).
- **రిజర్వేషన్ శాతం:** 33% (లోక్సభ, ఢిల్లీ అసెంబ్లీ మరియు అన్ని రాష్ట్రాల విధానసభలలో).
- **అమలు ఎప్పటి నుండి?** జనగణన మరియు పునర్విభజన ప్రక్రియ తర్వాత (సాధారణంగా 2029 ఎన్నికల నాటికి అని అంచనా).
- **పునర్విభజన కమిషన్ (Delimitation Commission):** దీనికి సుప్రీంకోర్టు రిటైర్డ్ జడ్జి నేతృత్వం వహిస్తారు.

జాతీయ వీల్ చైర్ హ్యాండ్ బాల్ ఛాంపియన్ షిప్ - 2026

సందర్భం: ఆంధ్రప్రదేశ్ మెడ్ టెక్ జోన్ (AMTZ) ఆధ్వర్యంలో విశాఖపట్నంలోని IEC క్యాంపస్ లో జాతీయ వీల్ చైర్ హ్యాండ్ బాల్ ఛాంపియన్ షిప్ ప్రారంభమైంది.

1. ప్రధాన ముఖ్యాంశాలు:

- **వేదిక:** విశాఖపట్నం (ఎపీ మెడ్ టెక్ జోన్ - AMTZ).
- **తేదీలు:** ఏప్రిల్ 15 (బుధవారం) నుండి ఏప్రిల్ 19, 2026 వరకు.
- **భాగస్వామ్యం:** ఈ పోటీల్లో దేశంలోని ఆరు వివిధ రాష్ట్రాలకు చెందిన 70 మందికి పైగా క్రీడాకారులు మరియు అధికారులు పాల్గొంటున్నారు.
- **నిర్వహణ:** ఈ టోర్నమెంట్ ను హ్యాండ్ బాల్ ఫెడరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా సహకారంతో నిర్వహిస్తున్నారు.

2. ప్రాధాన్యత (SIGNIFICANCE):

- **సమైక్యత క్రీడలు (Inclusive Sports):** విభిన్న ప్రతిభావంతుల (Para-athletes) కోసం దేశంలో క్రీడలను ప్రోత్సహించడంలో ఇది ఒక మైలురాయి.
- **అడాప్టివ్ స్పోర్ట్స్ (Adaptive Sports):** శారీరక వైకల్యం ఉన్న వ్యక్తుల అవసరాలకు అనుగుణంగా మార్పులు చేసిన క్రీడల పట్ల భారతదేశంలో పెరుగుతున్న ఆసక్తికి ఇది నిదర్శనం.

- **జాతీయ గుర్తింపు:** పారా-అడ్వెట్లకు వృత్తిపరమైన వేదికను కల్పించడం ద్వారా వారిని జాతీయ స్థాయి గుర్తింపు పొందేలా చేయడం దీని ముఖ్య ఉద్దేశం.

3. AMTZ (ANDHRA PRADESH MEDTECH ZONE) - క్వీక్ ఫ్యాక్స్:

- ఇది భారతదేశపు మొట్టమొదటి మరియు ప్రపంచంలోని అతిపెద్ద మెడికల్ టెక్నాలజీ మాన్యుఫ్యాక్చరింగ్ క్లస్టర్లో ఒకటి.
- ఇది విశాఖపట్నంలో ఉంది.
- వైద్య పరికరాల తయారీతో పాటు, సామాజిక బాధ్యతలో భాగంగా ఇలాంటి సమ్మిళిత క్రీడా పోటీలకు వేదికగా నిలుస్తోంది.

పోటీ పరీక్షల క్వీక్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **పోటీలు ఎక్కడ జరుగుతున్నాయి?** విశాఖపట్నం (AMTZ).
- **ఏ క్రీడకు సంబంధించి?** వీల్చైర్ హ్యాండ్బాల్.
- **సహకార సంస్థ:** హ్యాండ్బాల్ ఫెడరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా.

అమెజాన్ - గ్లోబల్ స్టార్ ఒప్పందం: శాటిలైట్ కనెక్టివిటీలో నూతన పరిణామాలు

సందర్భం: ఎలోన్ మస్క్ యొక్క 'స్టార్లింక్' (Starlink) తో పోటీ పడేందుకు అమెజాన్ సంస్థ \$11.57 బిలియన్ల భారీ ఒప్పందంతో గ్లోబల్ స్టార్ (Globalstar) సంస్థను కొనుగోలు చేస్తున్నట్లు ప్రకటించింది.

1. ఒప్పందం యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశ్యం:

- **శాటిలైట్ ఇంటర్నెట్:** తన ఉపగ్రహ ఆధారిత ఇంటర్నెట్ వ్యాపారాన్ని (Project Kuiper) బలోపేతం చేయడం.
- **Direct-to-Device (D2D):** మొబైల్ పరికరాలకు నేరుగా ఉపగ్రహం ద్వారా తక్కువ-డేటా కనెక్టివిటీని అందించడం. ఇది అత్యవసర సమయాల్లో మరియు సిగ్నల్ లేని ప్రాంతాల్లో సమాచార మార్పిడికి ఉపయోగపడుతుంది.

2. శాటిలైట్ నెట్వర్క్ గణాంకాలు:

- **ప్రస్తుత స్థితి:** అమెజాన్ వద్ద ప్రస్తుతం 200 కంటే ఎక్కువ ఉపగ్రహాలు ఉండగా, ఈ ఒప్పందంతో గ్లోబల్ స్టార్కు చెందిన మరో 24 ఉపగ్రహాలు తోడవుతాయి.
- **భవిష్యత్ లక్ష్యం:** 2029 నాటికి భూమికి దగ్గరగా ఉండే కక్ష్యలో (Low Earth Orbit - LEO) మొత్తం 3,200 ఉపగ్రహాలను ప్రవేశపెట్టాలని అమెజాన్ లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- **పోటీ:** ప్రస్తుతం ఎలోన్ మస్క్ యొక్క Starlink సుమారు 10,000 ఉపగ్రహాలతో ఈ రంగంలో అగ్రస్థానంలో ఉంది.

3. సాంకేతిక అంశాలు (EXAM PERSPECTIVE):

- **LEO (Low Earth Orbit):** ఇవి భూమికి 500 నుండి 2,000 కి.మీ ఎత్తులో ఉంటాయి. ఇవి భూమికి దగ్గరగా ఉండటం వల్ల ఇంటర్నెట్ వేగం ఎక్కువగా ఉండి, లాటెన్సీ (Latency - డేటా ప్రయాణించే సమయం) తక్కువగా ఉంటుంది.

- **D2D కనెక్టివిటీ:** సెల్ టవర్లు లేని మారుమూల ప్రాంతాల్లో కూడా నేరుగా మొబైల్ ఫోన్లకు సిగ్నల్స్ అందించే సాంకేతికత.

పోటీ పరీక్షల క్వీక్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **అమెజాన్ ఏ సంస్థను కొనుగోలు చేసింది?** గ్లోబల్ స్టార్ (Globalstar).
- **అమెజాన్ శాటిలైట్ ప్రాజెక్ట్ పేరు:** ప్రాజెక్ట్ కైపర్ (Project Kuiper).
- **స్పాల్లింక్ ఏ సంస్థకు చెందినది?** స్పేస్ ఎక్స్ (SpaceX).
- **D2D అంటే ఏమిటి?** Direct-to-Device (నేరుగా మొబైల్ పరికరాలకు అనుసంధానం).

ఆర్. వైశాలి: ఉమెన్స్ కాండిడేట్స్ చెస్ విజేత (2026)

సందర్భం: సైప్రస్ లోని పెజియా (Pegeia) లో జరిగిన ఉమెన్స్ కాండిడేట్స్ చెస్ టోర్నమెంట్ లో భారత గ్రాండ్మాస్టర్ **ఆర్. వైశాలి (R. Vaishali)** చారిత్రాత్మక విజయం సాధించి, వరల్డ్ టైటిల్ మ్యాచ్ కు అర్హత సాధించారు.

1. ప్రధాన ముఖ్యాంశాలు:

- **చారిత్రాత్మక విజయం:** ఈ టోర్నమెంట్ ను గెలుచుకున్న మొట్టమొదటి భారతీయ మహిళగా వైశాలి రికార్డు సృష్టించారు.
- **వరల్డ్ టైటిల్ మ్యాచ్:** ఈ విజయంతో ఆమె ప్రపంచ ఛాంపియన్ **జు వెన్ జున్ (Ju Wenjun - చైనా)** తో తలపడేందుకు అర్హత సాధించారు.
- **రెండో భారతీయురాలు:** కోనేరు హంపి తర్వాత వరల్డ్ టైటిల్ మ్యాచ్ కు అర్హత సాధించిన రెండో భారతీయ మహిళ వైశాలి.

2. టోర్నమెంట్ ప్రస్థానం:

- **ప్రాముఖ్యత:** ఇది ఎనిమిది మంది క్రీడాకారుల మధ్య జరిగే **రౌండ్-రాబిన్ (Round-robin)** టోర్నమెంట్.
- **తిరుగులేని ప్రదర్శన:** అత్యల్ప సీడింగ్ తో ప్రారంభించి, మధ్యలో ఓటములు ఎదురైనా పట్టువదలకుండా చివరి రౌండ్ లో కెటెరినా లాగ్నో (Kateryna Lagno) పై గెలిచి టైటిల్ కైవసం చేసుకున్నారు.

3. వైశాలి కెరీర్ విజయాలు (EXAM PERSPECTIVE):

- **గ్రాండ్ మాస్టర్ హోదా:** పురుషులు, మహిళలు అనే తేడా లేకుండా అత్యున్నతమైన 'గ్రాండ్ మాస్టర్' (GM) టైటిల్ సాధించిన అతికొద్ది మంది మహిళల్లో ఒకరు.
- **గ్రాండ్ స్విస్ విజేత:** ఆమె వరుసగా రెండుసార్లు 'గ్రాండ్ స్విస్' (Grand Swiss) టైటిల్ గెలుచుకుని కాండిడేట్స్ కు అర్హత సాధించారు.
- **ఒలింపియాడ్:** భారత చెస్ ఒలింపియాడ్ విజేత జట్టులో ఆమె సభ్యురాలు.
- **కుటుంబ నేపథ్యం:** ఈమె ప్రఖ్యాత చెస్ క్రీడాకారుడు **ఆర్. ప్రజ్ఞానంద (R. Praggnanandhaa)** సోదరి. వీరిద్దరూ ప్రపంచ చెస్ రంగంలో శక్తివంతమైన తోబుట్టువుల జంటగా గుర్తింపు పొందారు.

పోటీ పరీక్షల క్వీక్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **విజేత:** ఆర్. వైశాలి (తమిళనాడు, భారత్).

- **టోర్నమెంట్ వేదిక:** పెజియా, సైప్రస్.
- **తదుపరి ప్రత్యర్థి:** జు వెన్జున్ (ప్రస్తుత ప్రపంచ ఛాంపియన్).
- **రికార్డు:** కాండిడేట్స్ గెలిచిన తొలి భారతీయ మహిళ.

జోస్ ఎమిలియో సంతామారియా (1929-2026) - క్రీడా ప్రస్థానం

సందర్భం: రియల్ మాడ్రిడ్ దిగ్గజ డిఫెండర్ మరియు స్పెయిన్ మాజీ కోచ్ జోస్ ఎమిలియో సంతామారియా (Jose Emilio Santamaria) 96 ఏళ్ల వయసులో కన్నుమూశారు.

1. ప్రధాన ముఖ్యాంశాలు:

- **జననం & ప్రాతినిధ్యం:** ఈయన ఉరుగ్వేలో జన్మించారు. అంతర్జాతీయ స్థాయిలో **ఉరుగ్వే** మరియు **స్పెయిన్** రెండు దేశాల తరపున ఆడారు.
- **క్లబ్ కెరీర్:** 1957లో రియల్ మాడ్రిడ్ (Real Madrid) క్లబ్లో చేరారు. ఆ క్లబ్ యొక్క 'గోల్డెన్ జనరేషన్' ఆటగాళ్లలో ఒకరిగా గుర్తింపు పొందారు.
- **విజయాలు:** * రియల్ మాడ్రిడ్ తరపున **4 యూరోపియన్ కప్లను** (1958, 1959, 1960, 1966) గెలుచుకున్నారు.
 - **6 స్పానిష్ లీగ్** (La Liga) టైటిల్స్ ను సాధించడంలో కీలక పాత్ర పోషించారు.
 - అల్రాడో డి స్టెఫానో, ఫెరెస్కొ వుస్కాస్ వంటి లెజెండరీ ఆటగాళ్లతో కలిసి ఆడారు.

2. కోచ్ గా ప్రస్థానం:

- ఆటగాడిగా రిటైర్ అయిన తర్వాత, ఆయన **స్పెయిన్ జాతీయ ఫుట్ బాల్ జట్టుకు** కోచ్ గా వ్యవహరించారు.
- ముఖ్యంగా **1982 ఫిఫా వరల్డ్ కప్** (స్పెయిన్ వేదికగా జరిగినప్పుడు) సమయంలో స్పెయిన్ జట్టుకు ఈయనే కోచ్.

3. రికార్డులు & గణాంకాలు:

- రియల్ మాడ్రిడ్ తరపున మొత్తం **337 మ్యాచ్లు** ఆడారు.
- ఈయనను ఫుట్ బాల్ చరిత్రలో అత్యుత్తమ సెంటర్-బ్యాక్ (Centre-back) డిఫెండర్లలో ఒకరిగా పరిగణిస్తారు.

పోటీ పరీక్షల క్వీస్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **వ్యక్తి:** జోస్ ఎమిలియో సంతామారియా.
- **క్రీడ:** ఫుట్ బాల్.
- **ప్రసిద్ధ క్లబ్:** రియల్ మాడ్రిడ్.
- **కోచ్ గా బాధ్యత:** స్పెయిన్ జాతీయ జట్టు (1982 వరల్డ్ కప్).
- **ప్రత్యేకత:** ఉరుగ్వే మరియు స్పెయిన్ రెండింటికీ ప్రాతినిధ్యం వహించిన అరుదైన క్రీడాకారుడు.

హంగేరీ సార్వత్రిక ఎన్నికలు 2026: ఒక చారిత్రక మార్పు

సందర్భం: ఏప్రిల్ 12, 2026న జరిగిన హంగేరీ ఎన్నికల్లో 16 ఏళ్లుగా అధికారంలో ఉన్న విక్టర్ ఓర్బన్ (Viktor Orban) ఘోర పరాజయం పాలయ్యారు. పీటర్ మాగ్యార్ (Peter Magyar) నేతృత్వంలోని 'టిస్సా పార్టీ' (Tisza Party) మూడింట రెండు వంతుల మెజారిటీతో విజయం సాధించింది.

1. ఎన్నికల ఫలితాలు - గణాంకాలు:

- **మొత్తం స్థానాలు:** 199 (నేషనల్ అసెంబ్లీ).
- **టిస్టా పార్టీ (విజేత):** 138 స్థానాలు (53.6% ఓట్లు) - 'సూపర్ మెజారిటీ'.
- **ఫిడెజ్ పార్టీ (ఓర్పన్):** 55 స్థానాలు (37.8% ఓట్లు).
- **ఓటింగ్ శాతం:** 76.5% (1990 తర్వాత ఇదే అత్యధికం).

పీటర్ మాగ్యార్ మరియు భవిష్యత్ మార్పులు:

- **దేశీయ మార్పులు:** ఓర్పన్ చేసిన అప్రజాస్వామ్య రాజ్యాంగ మార్పులను రద్దు చేస్తానని వాగ్దానం చేశారు.
- **విదేశాంగ విధానం:** ఓర్పన్ యొక్క ప్రో-రష్యా (Pro-Russia) విధానానికి భిన్నంగా, **ప్రో-ఈయూ (Pro-EU)** విధానాన్ని అవలంబిస్తున్నారు.
- **ఉక్రెయిన్ సంక్షోభం:** ఉక్రెయిన్ కు యూరోపియన్ యూనియన్ ఇచ్చే \$103 బిలియన్ల రుణ ప్యాకేజీని సమర్థిస్తున్నారు. అయితే, ఉక్రెయిన్ తక్షణం EU సభ్యత్వాన్ని వ్యతిరేకిస్తున్నారు.
- **ఇమ్మిగ్రేషన్:** హంగేరీ కార్మికుల వేతనాలను రక్షించడానికి వలసలపై కఠినంగా ఉండాలని భావిస్తున్నారు.

పోటీ పరిక్షల క్వీక్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **హంగేరీ కొత్త నాయకుడు:** పీటర్ మాగ్యార్ (టిస్టా పార్టీ).
- **ఓర్పన్ పార్టీ పేరు:** ఫిడెజ్ (Fidesz).
- **గెర్రీమాండరింగ్:** రాజకీయ ప్రయోజనాల కోసం నియోజకవర్గాల సరిహద్దుల మార్పు.
- **క్లెఫ్టోక్రసీ:** పాలకులే దేశ సంపదను దోచుకునే వ్యవస్థ.

ప్రపంచ సముద్ర చోక్ పాయింట్లు (MARITIME CHOKEPOINTS) - వ్యూహాత్మక ప్రాధాన్యత

సందర్భం: పశ్చిమ ఆసియాలో ఉద్రిక్తతల కారణంగా **హోర్ముజ్ జలసంధి (Strait of Hormuz)** వద్ద ఇంధన మరియు భద్రతా సంక్షోభం తలెత్తింది. అమెరికా నౌకాదళ దిగ్బంధనం మరియు ఇరాన్ ఆంక్షల వల్ల చమురు రవాణాకు ఆటంకం కలిగింది.

1. మెరిటైమ్ చోక్ పాయింట్ అంటే ఏమిటి?

- **నిర్వచనం:** అంతర్జాతీయ వాణిజ్యం భారీ స్థాయిలో సాగే ఇరుకైన సముద్ర మార్గాలను 'చోక్ పాయింట్లు' అంటారు. వీటికి సులభమైన ప్రత్యామ్నాయ మార్గాలు ఉండవు.
- **ప్రాముఖ్యత:** ప్రపంచంలోని చమురు రవాణాలో 70-80% సముద్ర మార్గాల ద్వారానే జరుగుతుంది. ఈ మార్గాల్లో చిన్న అంతరాయం కలిగినా ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఇంధన ధరలు పెరగడం, ద్రవ్యోల్బణం మరియు సరఫరా గొలుసు (Supply Chain) దెబ్బతినడం వంటి పరిణామాలు సంభవిస్తాయి.

2. హోర్ముజ్ జలసంధి (STRAIT OF HORMUZ) - ఎందుకు కీలకం?

- **స్థానం:** ఇది పర్షియన్ గల్ఫ్ మరియు గల్ఫ్ ఆఫ్ ఒమన్లను కలుపుతుంది.
- **విస్తీర్ణం:** అత్యంత ఇరుకైన చోట దీని వెడల్పు కేవలం 21 నాటికల్ మైళ్లు (38 కి.మీ).
- **సామర్థ్యం:** ప్రపంచ మొత్తం చమురు వినియోగంలో **ఐదింట ఒక వంతు (సుమారు 21 మిలియన్ బారెల్స్)** ప్రతిరోజూ దీని ద్వారానే ప్రయాణిస్తుంది.

- **ఆసియాపై ప్రభావం:** ఇక్కడి నుండి వెళ్లే ఇంధనంలో 80% భారత్, చైనా, జపాన్ మరియు దక్షిణ కొరియా వంటి ఆసియా దేశాలకే చేరుతుంది.

3. ఇతర ప్రపంచ కీలక చోక్ పాయింట్లు:

- **మలక్కా జలసంధి (Strait of Malacca):** మలయ్ ద్వీపకల్పం మరియు సుమత్రా (ఇండోనేషియా) మధ్య ఉంటుంది. హిందూ మహాసముద్రం మరియు దక్షిణ చైనా సముద్రం మధ్య అతి తక్కువ దూరమున్న మార్గం.
- **బాబ్ ఎల్-మండెబ్ (Bab el-Mandeb):** అరేబియన్ ద్వీపకల్పం మరియు హార్న్ ఆఫ్ ఆఫ్రికా మధ్య ఉంటుంది. ఇది ఎర్ర సముద్రానికి (Red Sea) దక్షిణ ద్వారం.
- **సూయజ్ కాలువ (Suez Canal):** ఈజిప్టులోని మానవ నిర్మిత కాలువ. ఇది ఎర్ర సముద్రాన్ని, మధ్యధరా సముద్రాన్ని కలుపుతుంది. ఆఫ్రికా చుట్టూ తిరగాల్సిన అవసరం లేకుండా ఆసియా-యూరప్ వాణిజ్యానికి తోడ్పడుతుంది.
- **పనామా కాలువ (Panama Canal):** అట్లాంటిక్ మరియు పసిఫిక్ మహాసముద్రాలను కలుపుతుంది. అమెరికా ఖండాల మధ్య వాణిజ్యానికి ఇది కీలకం.

4. అంతర్జాతీయ చట్టం - UNCLOS:

- ఈ జలసంధుల ద్వారా నౌకల ప్రయాణాన్ని **UN Convention on the Law of the Sea (UNCLOS)** నియంత్రిస్తుంది.
- **ట్రాన్సిట్ పాసేజ్ (Transit Passage):** ఈ సూత్రం ప్రకారం, అన్ని దేశాల నౌకలు మరియు విమానాలు అంతర్జాతీయ జలసంధుల ద్వారా ఎటువంటి అడ్డంకులు లేకుండా ప్రయాణించే హక్కును కలిగి ఉంటాయి.
- తీరప్రాంత దేశాలు భద్రత మరియు పర్యావరణ కారణాల దృష్ట్యా రవాణాను నియంత్రించవచ్చు కానీ, నౌకలను పూర్తిగా ఆపడం లేదా వివక్ష చూపడం చట్టవిరుద్ధం.

పోటీ పరీక్షల క్వీస్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **ప్రపంచంలోనే అత్యంత కీలకమైన చోక్ పాయింట్:** హెయిల్ బ్రూక్ జలసంధి.
- **ఎర్ర సముద్రం ప్రవేశ ద్వారం:** బాబ్ ఎల్-మండెబ్.
- **UNCLOS:** సముద్ర చట్టాలపై ఐక్యరాజ్యసమితి ఒప్పందం.
- **భారతదేశానికి ముప్పు:** హెయిల్ బ్రూక్ సంక్షోభం వల్ల భారత్ ఇంధన భద్రత (Energy Security) నేరుగా ప్రభావితమవుతుంది.

పాకిస్తాన్ ఆర్థిక సంక్షోభం - సాదీ అరేబియా ఆర్థిక చేయూత (2026)

సందర్భం: అమెరికా-ఇరాన్ ఉద్రిక్తతల వల్ల ఆర్థికంగా ఇబ్బందుల్లో ఉన్న పాకిస్తాన్కు మద్దతుగా సాదీ అరేబియా \$3 బిలియన్ల డిపాజిట్ను ఆ దేశ కేంద్ర బ్యాంకులో జమ చేయనుంది.

1. ఆర్థిక సహాయం యొక్క ముఖ్యాంశాలు:

- **సాదీ డిపాజిట్:** పాకిస్తాన్ స్టేట్ బ్యాంక్లో సాదీ అరేబియా \$3 బిలియన్ల నిధులను డిపాజిట్ చేయనుంది. ఇది పాకిస్తాన్ విదేశీ మారక ద్రవ్య నిల్వలను (Foreign Exchange Reserves) పెంచడానికి తోడ్పడుతుంది.

- **ప్రాంతీయ ఉద్రిక్తతల ప్రభావం:** అమెరికా మరియు ఇరాన్ మధ్య కొనసాగుతున్న ఘర్షణల వల్ల పాకిస్తాన్ ఆర్థిక వ్యవస్థ తీవ్ర ఒత్తిడికి లోనైంది. ఈ నేపథ్యంలో ఈ నిధులు ఆ దేశానికి ఆర్థిక ఊరటనిస్తాయి.
- **UAE నిధుల వాపసు:** 2019లో యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ (UAE) డిపాజిట్ చేసిన \$2 బిలియన్లను పాకిస్తాన్ తిరిగి చెల్లించనున్నట్లు అధికారులు తెలిపారు.

2. అంతర్జాతీయ సంబంధాల దృక్పథం (INTERNATIONAL RELATIONS):

- **సౌదీ - పాక్ సంబంధాలు:** చారిత్రాత్మకంగా సౌదీ అరేబియా పాకిస్తాన్కు ప్రధాన ఆర్థిక మరియు వ్యూహాత్మక మిత్రదేశంగా ఉంటూ వస్తోంది. కష్టకాలంలో ఆర్థిక సహాయం అందించడం ద్వారా సౌదీ ఆ ప్రాంతంలో తన ప్రభావాన్ని నిలుపుకుంటోంది.
- **బ్యాలెన్స్ ఆఫ్ పేమెంట్స్ (BoP):** పాకిస్తాన్ ప్రస్తుతం ఎదుర్కొంటున్న చెల్లింపుల శేషం (BoP) సంక్షోభాన్ని అధిగమించడానికి ఇటువంటి విదేశీ డిపాజిట్లు అత్యవసరం.

3. ఆర్థిక పరిభాష (ECONOMY TERMS FOR EXAMS):

- **సెంట్రల్ బ్యాంక్ డిపాజిట్లు:** ఒక దేశం మరొక దేశ కేంద్ర బ్యాంకులో నిధులను ఉంచడం ద్వారా ఆ దేశ కరెన్సీ విలువ పడిపోకుండా మరియు అంతర్జాతీయ చెల్లింపులకు ఆటంకం కలగకుండా చూస్తుంది.
- **విదేశీ మారక ద్రవ్య నిల్వలు (Forex Reserves):** ఒక దేశం వద్ద ఉండే విదేశీ కరెన్సీ నిల్వలు. ఇవి దిగుమతుల చెల్లింపులకు మరియు అప్పుల తీర్చడానికి ప్రాతిపదికగా ఉంటాయి.

ఫోటీ పరీక్షల క్వీస్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **సౌదీ అరేబియా ఎంత జమ చేస్తోంది?** \$3 బిలియన్లు.
- **పాకిస్తాన్ ఏ దేశ నిధులను తిరిగి ఇస్తోంది?** UAE (\$2 బిలియన్లు).
- **ఆర్థిక ఒత్తిడికి కారణం:** పశ్చిమ ఆసియాలో (ముఖ్యంగా అమెరికా-ఇరాన్) ఉద్రిక్తతలు.

యూరోపియన్ యూనియన్ (EU) రక్షణ పెట్టుబడులు - 2030 రోడ్ మ్యాప్

సందర్భం: యూరోపియన్ కమిషన్ తన 'డిఫెన్స్ రెడీనెస్ రోడ్ మ్యాప్ 2030' (Defence Readiness Roadmap 2030) లక్ష్యాలను సాధించడానికి **1.07 బిలియన్ యూరోల** (సుమారు 1.3 బిలియన్ డాలర్లు) పెట్టుబడితో 57 రక్షణ ప్రాజెక్టులను ప్రకటించింది.

1. ప్రధాన పెట్టుబడి రంగాలు (CRITICAL SECTORS):

ఈ నిధులను ప్రధానంగా కింది అత్యాధునిక సాంకేతిక రంగాలలో పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి (R&D) కోసం ఉపయోగిస్తారు:

- **కృత్రిమ మేధ (Artificial Intelligence - AI):** రక్షణ వ్యవస్థల్లో స్వయంప్రతిపత్తి మరియు డేటా విశ్లేషణ కోసం.
- **సైబర్ సెక్యూరిటీ (Cyber Security):** డిజిటల్ మౌలిక సదుపాయాలను మరియు రక్షణ నెట్వర్క్లను రక్షించడానికి.
- **డ్రోన్లు మరియు యాంటీ-డ్రోన్ వ్యవస్థలు:** ఆధునిక యుద్ధతంత్రంలో కీలకమైన మానవరహిత విమానాలు (UAVs) మరియు వాటిని అడ్డుకునే సాంకేతికత అభివృద్ధి.

2. డిఫెన్స్ రెడీనెస్ రోడ్ మ్యాప్ 2030 (STRATEGIC IMPORTANCE):

- **లక్ష్యం:** 2030 నాటికి ఐరోపా ఖండం యొక్క రక్షణ సన్నద్ధతను పెంచడం మరియు విదేశీ రక్షణ పరికరాలపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గించడం.
- **సమిష్టి రక్షణ:** సభ్య దేశాల మధ్య రక్షణ రంగంలో సహకారాన్ని పెంపొందించడం ద్వారా ఒక సమగ్ర యూరోపియన్ డిఫెన్స్ ఎకోసిస్టమ్ ను నిర్మించడం.
- **వ్యూహాత్మక స్వయంప్రతిపత్తి (Strategic Autonomy):** ప్రపంచ భౌగోళిక రాజకీయ ఉద్రిక్తతల నేపథ్యంలో (ముఖ్యంగా రష్యా-ఉక్రెయిన్ సంక్షోభం తర్వాత), EU తన రక్షణ సామర్థ్యాలను స్వయంగా బలోపేతం చేసుకోవడం దీని ప్రధాన ఉద్దేశం.

3. ఆర్థిక మరియు సాంకేతిక ప్రభావం:

- ఈ పెట్టుబడులు ఐరోపాలోని రక్షణ పరిశ్రమలలో ఆవిష్కరణలను (Innovation) ప్రోత్సహిస్తాయి.
- చిన్న మరియు మధ్యతరహా పరిశ్రమలకు (SMEs) కూడా ఈ ప్రాజెక్టుల ద్వారా భాగస్వామ్యం లభిస్తుంది, ఇది రక్షణ రంగంలో ఉపాధిని మరియు సాంకేతిక నైపుణ్యాన్ని పెంచుతుంది.

పోటీ పరీక్షల క్వీక్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **మొత్తం పెట్టుబడి:** 1.07 బిలియన్ యూరోలు.
- **ప్రాజెక్టుల సంఖ్య:** 57.
- **ముఖ్య లక్ష్యం:** Defence Readiness Roadmap 2030.
- **ప్రధాన విభాగాలు:** AI, సైబర్ సెక్యూరిటీ, డ్రోన్ టెక్నాలజీ.

పవర్ ఆసియా (POWER ASIA): ఆగ్నేయాసియాకు జపాన్ చేయూత

సందర్భం: పశ్చిమ ఆసియాలో చమురు సంక్షోభం (Oil Crunch) నెలకొన్న తరుణంలో, ఆగ్నేయాసియా దేశాల ఇంధన భద్రతను బలోపేతం చేయడానికి జపాన్ \$10 బిలియన్ల (సుమారు 1.6 ట్రిలియన్ యెన్) భారీ ఆర్థిక ప్యాకేజీని ప్రకటించింది.

1. "పవర్ ఆసియా" ఇనిషియేటివ్ - ముఖ్యాంశాలు:

- **ఆర్థిక తోడ్పాటు:** జపాన్ 1.6 ట్రిలియన్ యెన్లను ఆగ్నేయాసియా దేశాలకు (ASEAN) అందిస్తుంది.
- **లక్ష్యం:** * ఇంధన సరఫరా గొలుసును (Energy Supply Chain) బలోపేతం చేయడం.
 - ముడి చమురు (Crude Oil) మరియు పెట్రోలియం ఉత్పత్తుల సేకరణలో ఆ దేశాలకు సహాయపడటం.
- **వ్యూహాత్మక ఉద్దేశ్యం:** చమురు ధరలు పెరుగుతున్న సమయంలో ఆగ్నేయాసియా ఆర్థిక వ్యవస్థలు కుప్పకూలకుండా చూడటం మరియు ఆ ప్రాంతంలో జపాన్ యొక్క సాఫ్ట్ పవర్ (Soft Power) పెంచుకోవడం.

2. భౌగోళిక రాజకీయ ప్రాధాన్యత (GEOPOLITICAL SIGNIFICANCE):

- **చమురు సంక్షోభం:** పశ్చిమ ఆసియాలో (మొదటి చోట్ల) ఉద్రిక్తతల వల్ల చమురు రవాణాకు ఆటంకం కలిగింది. దీనివల్ల దిగుమతులపై ఆధారపడే ఆగ్నేయాసియా దేశాలు తీవ్ర ఇబ్బందులు ఎదుర్కొంటున్నాయి.

- **జపాన్ పాత్ర:** ఆసియాలో ఒక కీలక ఆర్థిక శక్తిగా, జపాన్ ఈ ప్రాంతంలో స్థిరత్వాన్ని కాపాడటానికి ప్రయత్నిస్తోంది. ఇది చైనా యొక్క పెరుగుతున్న ప్రభావాన్ని ఎదుర్కోవడానికి కూడా ఒక మార్గంగా విశ్లేషించవచ్చు.
- **ఇంధన వైవిధ్యం:** కేవలం చమురు మాత్రమే కాకుండా, భవిష్యత్తులో స్వచ్ఛ ఇంధన వనరుల (Clean Energy) అభివృద్ధికి కూడా ఈ నిధులు మార్గం సుగమం చేస్తాయి.

3. సంబంధిత ఆర్థిక అంశాలు (EXAM PERSPECTIVE):

- **యెన్ వలెన్ డాలర్:** అంతర్జాతీయ వాణిజ్యంలో కరెన్సీ హెచ్చుతగ్గుల ప్రభావం ఇంధన దిగుమతులపై ఎలా ఉంటుందో అర్థం చేసుకోవాలి.
- **ఎనర్జీ సెక్యూరిటీ:** ఒక దేశం తన ఇంధన అవసరాలను ఎటువంటి అంతరాయం లేకుండా, సరసమైన ధరలకు పొందే సామర్థ్యాన్ని 'ఇంధన భద్రత' అంటారు.

పోటీ పరీక్షల క్వీజ్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **పథకం పేరు:** పవర్ ఆసియా (Power Asia).
- **సహాయం అందిస్తున్న దేశం:** జపాన్.
- **మొత్తం నిధులు:** \$10 బిలియన్లు (1.6 ట్రిలియన్ యెన్).
- **లబ్ధిదారులు:** ఆగ్నేయాసియా దేశాలు (Southeast Asian Nations).
- **ముఖ్య ఉద్దేశ్యం:** చమురు సంక్షోభం సమయంలో ఇంధన సరఫరా గొలుసును కాపాడటం.

లైంగిక వేధింపులు, అధికారం మరియు ఏజెన్సీ (AGENCY) - ఒక విశ్లేషణ

సందర్భం: వర్జీనియా గిల్ఫ్రే (Virginia Giuffre) రాసిన 'నోబడీస్ గర్ల్' (Nobody's Girl) పుస్తకం ఆధారంగా సమాజంలో వేళ్ళానుకున్న లైంగిక వేధింపులు, అధికార దుర్వినియోగం మరియు బాధితుల మానసిక స్థితిపై చర్చ.

1. సామాజిక వైఖరి మరియు వ్యవస్థాగత వైఫల్యం:

- **నేరస్థుల ఎదుగుదల:** జెఫ్రీ ఎప్పీన్ వంటి వ్యక్తులు సమాజంలో పెరగడానికి కారణం సమాజంలోని ఉదాసీనత మరియు "సెలెక్టివ్ బ్లైండ్ నెస్" (selective blindness).
- **మాన అంగీకారం:** ఇలాంటి వ్యక్తులు చనిపోయినా, వారిని ప్రోత్సహించే సామాజిక వైఖరి ఇంకా సజీవంగానే ఉందని గిల్ఫ్రే హెచ్చరించారు.

2. అధికార అసమతుల్యత మరియు సమ్మతి (POWER IMBALANCE & CONSENT):

పోటీ పరీక్షల (Ethics/Sociology) కోణంలో 'సమ్మతి' (Consent) అనే అంశం ఇక్కడ చాలా కీలకం:

- **ఏజెన్సీ (Agency):** ఒక వ్యక్తి స్వతంత్రంగా నిర్ణయం తీసుకోగలిగే సామర్థ్యాన్ని 'ఏజెన్సీ' అంటారు. అయితే, ఒక వ్యక్తికి (పెద్దవారు) ఎక్కువ అధికారం ఉండి, మరొకరికి (మైనర్లు) తక్కువ అధికారం ఉన్నప్పుడు, అక్కడ జరిగే "సమ్మతి"ని స్వచ్ఛందమైనదిగా పరిగణించలేము.
- **చట్టపరమైన లోసుగులు:** ప్రపంచవ్యాప్తంగా 'సమ్మతి వయస్సు' (Age of Consent) వేర్వేరుగా ఉండటాన్ని నేరస్థులు తమకు అనుకూలంగా మార్చుకుంటున్నారు.

3. బాధితుల మానసిక స్థితి (PSYCHOLOGY OF VICTIMHOOD):

- **ట్రామా (Trauma):** లైంగిక వేధింపుల వల్ల కలిగే గాయం (Trauma) కేవలం శారీరకమైనది మాత్రమే కాదు, అది జీవితాంతం నీడలా వెంటాడుతుంది. ఎన్ని సంవత్సరాలైనా, చికిత్స తీసుకున్నా అది అకస్మాత్తుగా బాధితులను కుంగదీయవచ్చు.
- **బాధితురాలిగా గుర్తించుకోవడంలో సంకోచం:** వేధింపులకు గురైన వారు తమను తాము బాధితులుగా గుర్తించుకోవడానికి ఇష్టపడరు. దీనికి కారణం సమాజం వారిని చూసే విధానం లేదా వారిపై జరిగిన దాడిని "ప్రేమ"గా భ్రమపడటం (ఉదా: 'మై డార్క్ వెనెస్సా' నవలలోని పాత్ర).

4. సాహిత్యం మరియు సమాజ ప్రతిబింబం (MIMETIC ART):

వ్యాసంలో పేర్కొన్న కొన్ని ముఖ్యమైన పుస్తకాలు/రచయితలు (UPSC/APPSC మెయిన్స్ ఎస్సెలలో ఉదహరించవచ్చు):

- **ప్లాదిమిర్ నబోకోవ్ - లోలిటా (Lolita):** మైనర్లపై జరిగే లైంగిక వేధింపుల గురించి చర్చించిన క్లాసిక్ నవల.
- **వనెసా స్పింగోరా - కన్సెంట్ (Consent):** 1970లలో ఫ్రాన్స్లో ఉన్న స్వేచ్ఛాయుత లైంగిక సంస్కృతి మైనర్లపై వేధింపులను ఎలా ప్రోత్సహించిందో వివరించారు.

పోటీ పరీక్షల కోసం కీలక అంశాలు:

- **పోక్సో చట్టం (POCSO Act - 2012):** భారతదేశంలో మైనర్లపై లైంగిక వేధింపులను అరికట్టడానికి ఉన్న అత్యంత కఠినమైన చట్టం. ఇందులో 'సమ్మతి'కి తావు లేదు (18 ఏళ్ల లోపు వారితో లైంగిక చర్య చట్టవిరుద్ధం).
- **సామాజిక బాధ్యత:** బాధితులకు అండగా నిలవడం, నిశ్శబ్దాన్ని ఛేదించడం (Breaking the silence) మరియు వ్యవస్థాగత మార్పుల కోసం పోరాడటం అవసరం.

Source: PIB, Hindu